

Світлана Берзіна
Президент ВГО «Жива планета»,
засновник Центру екологічної сертифікації
та маркування (знак екологічного маркування
«Зелений журавлик»)

ШАНОВНІ ПРАЦІВНИКИ УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВО- ДОСЛІДНОГО І ПРОЕКТНО- КОНСТРУКТОРСЬКОГО ІНСТИТУТУ БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ ТА ВИРОБІВ (НДІБМВ)!

**Прийміть щирі вітання
з ювілейною датою – 90-річчям.**

90 років – це вже історія. Багато зроблено, але ще більше попереду, а накопичені знання і досвід дозволяють з оптимізмом дивитися в майбутнє.

Колектив НДІБМВ довів здатність вирішувати складні і відповідальні завдання, досягати поставлених цілей. Результати його роботи отримали загальне визнання і повагу не тільки в Україні, але і за кордоном. Незважаючи на існуючі труднощі в країні, підприємство розвивається, йде в ногу з науково-технічним прогресом, займає лідируючі позиції в розвитку інновацій у виробництві будівельних конструкцій, матеріалів та виробів, що є основою для розвитку будівельної галузі.

Наша спільна робота у сфері екологічної стандартизації та експертної оцінки будівельної продукції служить основою для поліпшення конкурентоспроможності українських товаровиробників на вітчизняному й зарубіжному ринках, а також адаптації до вимог європейського права, розвитку сталого будівництва у державному та приватному секторах.

Всім співробітникам Інституту бажаю здоров'я, матеріального благополуччя, творчих і трудових успіхів, нових звершень. Зі святом Вас!

ЧИМ ВІТЧИЗНЯНІ ВИМОГИ ДО БЕЗПЕКИ БУДМАТЕРІАЛІВ ВІДРІЗНЯЮТЬСЯ ВІД ЄВРОПЕЙСЬКИХ, ЧИ РЕАЛЬНО ЇХ ВИКОНАТИ І ЯК ЕКОЛОГІЧНЕ МАРКУВАННЯ ДОПОМАГАЄ ПІДВИЩИТИ ПРОДАЖІ?

Підходи в ЄС та в Україні щодо оцінки безпеки будівельних конструкцій, матеріалів та виробів відрізняються принципово. Перш за все це оцінювання ні продукту, а його життєвого циклу, зокрема надійності, впливів і вартості. По друге – питання безпеки.

Основні вимоги та умови розміщення будівельної продукції на європейському ринку встановлює Регламент (ЄС) № 305/2011. Цей акт європейського права встановлює певний набір вимог як до продукції, так і органів з оцінки відповідності, що забезпечує довіру до системи державного нагляду та її надійність у цілому.

Найбільш важливими положеннями цього Регламенту є:

1) Розділ 7 – Складання Декларації про відповідність (Declaration of performance).

Підтвердженню відповідності згідно з Регламентом (ЄС) № 305/2011 підлягає близько 80% всіх існуючих видів будівельних матеріалів. З них 70% підлягають підтвердженню відповідності європейським стандартам (EN) та маркуванню CE. Для того, щоб мати уяву про те, чи потрібне CE маркування на продукцію, необхідно добре орієнтуватися в європейських стандартах на будівельну продукцію, яких вже більше 700. Ознайомитися з ними можна на сайті European Committee for Standardization або скористатися послугами профільних організацій.

2) Стаття 37 – Спрощені процедури для малих підприємств

Спрощені процедури вимагають від виробників продемонструвати відповідність чинним вимогам, в першу чергу – безпеки.

3) Загальні – Довкілля та безпека

Обмеження застосування хімічних речовин та вимоги до паспорту безпеки на продукцію регулюються Регламентом (ЄС) № 1907/2006 про реєстрацію, оцінку, авторизацію і обмеження хімічних речовин та препаратів (REACH). Інформація про клас та категорію небезпеки надається у паспорті згідно з Регламентом (ЄС) № 1272/2008 про класифікацію, маркування та пакування речовин та сумішей (CLP) що адаптований до узгодженої на глобальному рівні системи класифікації та маркування хімічної продукції (GHS).

Регламент ЄС №1907/2006 (REACH)

- Реєстрація хімічних речовин
- Поглиблена ризик-орієнтована оцінка небезпеки для здоров'я людини та довкілля
- Обмеження використання, виведення з ринку, тимчасові дозволи на використання
- Відповідальність бізнесу
- Створення публічного та конфіденційного реєстру (бази даних) хімічних речовин на ринку ЄС
- Імплементация SAICM*
- Функції контролю державних органів
- Впровадження паспорту безпеки

Регламент ЄС №1272/2008 (CLP)

- Імплементация системи GHS: класифікація хімічних речовин та сумішей за 27 класами небезпеки
- Створення реєстру класифікацій та маркувань хімічної продукції на ринку ЄС
- Обов'язкове попереджувальне маркування хімічної продукції
- Вимоги до належного пакування хімічної продукції
- Створення токсикологічного центру 24/7
- Абсолютний взаємозв'язок з Регламентом REACH

* Strategic Approach to International Chemicals Management

Виконання вимог та імплементції Регламенту (ЄС) № 305/2011 як основного регулятора ринку будівельних конструкцій, матеріалів та виробів нерозривно пов'язаний з вимогами Регламентів (ЄС) № 1907/2006 REACH, № 1272/2008 CLP та європейських гармонізованих стандартів на будівельну продукцію.

В Україні по суті поки відсутні як необхідний набір стандартів так і регуляторів. Це перш за все впливає на деградацію внутрішнього ринку, тому що Україна стає «зливною ямою» європейського не якісного та небезпечного непотребу, що у свою чергу стримує інноваційний та сталий розвиток вітчизняної будівельної галузі.

Ціна за «еко»

Будь-яка продукція має відповідати вимогам державних норм та задекларованим виробником технічним умовам. Екопродукцією може вважатися будь-який екологічно сертифікований матеріал чи виріб з поліпшеними характеристиками щодо впливів на здоров'я людини та довкілля. Такі характеристики визначаються стандартизованим методом, з метою уніфікації вимог, яким повинна відповідати продукція певного функціонального призначення (категорії).

Обираючи більш безпечні будівельні конструкції, матеріали чи вироби, споживач хоче бути впевнений у тому, що задекларована виробником «безпечність» відповідає дійсності. Тому він надає перевагу саме сертифікованій продукції, позначеної екологічним маркуванням на законних підставах.

ISO 14024:2018 Екологічні маркування та декларації. Екологічне маркування 1 типу. Принципи та методи. Цей стандарт встановлює вимоги до схеми

сертифікації, органу з екологічного маркування (орган з оцінки відповідності), розроблення й прийняття екологічних критеріїв оцінювання життєвого циклу продукції різноманітних категорій. Перша версія ISO 14024 була прийнята у 1999 році. Останній перегляд стандарту було завершено у цьому році.

Глобальні ринкові тренди та мережа екологічного маркування

Ринок екопродукції є ринком найбільш динамічного розвитку, який з 2010 року демонструє щорічний зріст до 7%, навіть у період економічних спадів, і має найбільший потенціал зростання. На початок 2018 року він оцінювався у 5700 млрд. євро з часткою ЄС – 23%.

Екологічна сертифікація та маркування будівельних конструкцій, матеріалів та виробів є однією з умов для реалізації проектів по сталому (зеленому) будівництву, кількість яких зростає щороку майже в усіх країнах світу.

З метою розвитку багатокритеріальних програм екологічного маркування згідно з ISO 14024, розроблення єдиних принципів, методів та базових критеріїв для оцінювання екологічних переваг у 1994 році була створена міжнародна асоціація – Глобальна мережа екологічного маркування (Global Ecolabelling Network, GEN). На даний момент мережа об'єднує 28 програм екологічного маркування що здійснюють екологічну сертифікацію продукції згідно з ISO 14024, зокрема регіональні програми ЄС (Ecolabel.EU) та скандинавських країн (Nordic Ecolabel).

GEN є асоційованим членом Міжнародної організації стандартизації (ISO) та партнером Програми ООН з навколишнього середовища (UN environment).

ЗНАКИ ЕКОЛОГІЧНОГО МАРКУВАННЯ, ЩО ВКАЗУЮТЬ НА ЗАГАЛЬНУ ПЕРЕВАГУ ЗГІДНО З ISO 14024

Україна

Країни ЄС

Скандинавські країни

США

Німеччина

ЗНАКИ МАРКУВАННЯ, ЩО ВКАЗУЮТЬ НА ПЕВНУ ЕКОЛОГІЧНУ ХАРАКТЕРИСТИКУ ПРОДУКЦІЇ

Продукція з лісоматеріалів

Текстильні вироби

Електричні прилади

Містить перероблений матеріал*

*) в центрі трикутника повинен бути вказаний відсоток переробленого матеріалу.

Враховуючи значення екологічного маркування згідно з ISO 14024, ООН було проголошено у 2017 році відзначення Всесвітнього Дня екологічного маркування 25 жовтня. Перший раз у світі цей День відзначався в цьому році у 55 країнах проведенням різноманітних інформаційних компаній для споживачів і виробників.

Центр екологічної сертифікації та маркування (ВГО «Жива планета») представляє Україну в GEN з 2004 року знаком екологічного маркування «Зелений журавлик». З 2010 року ВГО «Жива планета» успішно пройшла міжнародну сертифікацію GEN Internationally Coordinated Ecolabelling System (GENICES) і стала одним з підписантів Багатосторонньої Угоди про взаємне визнання результатів оцінки відповідності (MMRA) між органами з екологічного маркування – членами GEN.

Знак екологічного маркування «Зелений журавлик» на пакованні сухих будівельних сумішей

Сертифікація GENICES підтвердила, що українська система сертифікації та маркування відповідає вимогам ISO 14024. Визнання результатів оцінювання між органами з екологічного маркування забезпечує визнання екологічних переваг сертифікованої продукції на світовому рівні та спрощує торговельні відносини між країнами.

Це надає додаткову можливість українським експортерам отримати право на застосування знаку екологічного маркування іншої регіональної або національної програми (регіону чи країни куди експортується продукція) за спрощеною процедурою.

Імпортована в Україну екологічно сертифікована продукція також може пройти підтвердження за спрощеною процедурою та отримати право на застосування українського знаку екологічного маркування.

Щорічно GEN проводить зустріч своїх членів – GEN-AGM. Цього року така зустріч відбулась 22-25 жовтня у столиці Німеччини – Берліні. Основні питання що обговорювались під час зустрічі – еволюція екологічних стандартів у відповідності до глобальних цілей ООН зі сталого розвитку, кооперація на усіх ланках життєвого циклу з метою інформування про переваги сертифікованої продукції, оцінювання впливів програм екологічного маркування на скорочення впливів на довкілля та здоров'я людини. Результати досліджень презентували представники програм екологічного маркування та дослідних інститутів. Також учасники зустрічі долучились до привітання своїх німецьких колег з відзначенням 40 річного ювілею німецької програми екологічного маркування (Blue Angel).

Екологічні стандарти на будівельну продукцію розробляються на кожну з категорій окремо, на основі найкращих доступних технологій, але в будь якому разі вони містять критерії, за якими оцінюються:

- ефективність екологічної політики та результативність управління екологічними аспектами життєвого циклу продукції;
- показники енергоефективності, фізико-технічних характеристик, довговічності матеріалу (виробу) тощо;
- складники за класами і категоріями небезпеки згідно з Регламентом (ЄС) № 1272/2008 CLP (27 класів небезпеки проти 4 за якими проходить оцінювання в Україні);
- показники енергоємності технологічного процесу виробництва;
- показники споживання водних та інших ресурсів в технологічному процесі виробництва;
- показники екологічних впливів виробничої діяльності та обсягів утворюваних відходів виробництва та споживання;
- придатність виробу та його пакування до повторного перероблення тощо.

Делегати щорічної зустрічі членів GEN AGM – 2018 з 55 країн світу (Берлін, Німеччина 22-25 жовтня 2018)

При розроблянні стандартів української системи екологічної сертифікації та маркування враховуються вимоги Регламентів (ЄС) № 305/2011, № 1907/2006 REACH щодо готової продукції, прогресивні технології більш чистого виробництва, а також вимоги екологічних критеріїв системи екологічної сертифікації та маркування ЄС «Eco-label EU» та інших аналогічних систем європейських країн, США, Канади тощо.

Реформа публічних закупівель – у фокусі заходи із захисту довкілля до предмету закупівлі

На публічні закупівлі в Україні припадає 17-22 % ВВП. Закупівлі що враховують вимоги до заходів із захисту довкілля ґрунтуються на відповідності екологічним стандартам і мають значний вплив на розвиток екологічних інновацій та впровадження енергозберігаючих, ресурсоефективних та більш чистих технологій виробництва.

Такі закупівлі свідчать про прозорість та надійність підходу, що ґрунтується на усталених стандартах і процедурах. Екологічні критерії систем екологічної сертифікації та маркування розглядаються як найбільш прозорі та надійні стандарти з оцінювання життєвого циклу та екологічних переваг предмету закупівель. Їх застосування у якості критеріїв відбору рекомендовано керівними документами для здійснення сталих закупівель Програми ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП) та міжнародним стандартом ISO 20400. Екологічний сертифікат та маркування згідно ISO 14024 підтверджують відповідність предмету закупівель вимогам таких критеріїв.

Стаття 22 Закону України «Про публічні закупівлі» передбачає необхідність застосування заходів із захисту довкілля до предмету закупівлі.

Також Закон вказує на те, що документація конкурсних торгів повинна містити посилання на стандарти, що визначають характеристики, вимоги, умовні позначення та термінологію, пов'язану з товарами, роботами або послугами. Згідно з цією нормою Закону замовники можуть посилатися на стандарти, які встановлюють критерії до предмету закупівель, в тому числі щодо його характеристик (наприклад, енергоефективність, функціональні характеристики, безпека, біологічний розклад та інші екологічні характеристики).

Зазначений підхід відповідає вимогам Директиви 2014/24/ ЄС Європейського Парламенту і Ради ЄС від 26 лютого 2014 року про державні закупівлі та законодавства багатьох країн світу.

Потенціал його застосування в Україні повинен бути посилений до 2020 року згідно Стратегії реформування системи публічних закупівель («дорожня карта») (затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 175-р) на виконання зобов'язань України по Угоді про асоціацію з ЄС.

Згідно статті 152 Угоди про Асоціацію Україна – ЄС, Україна зобов'язана до 2020 року впровадити в систему закупівель на законодавчому рівні вимоги, що забезпечать більшу інтеграцію екологічних і соціальних критеріїв на основі відповідних стандартів до виконавців контрактів або до закуповуваних для державних потреб товарів, послуг чи робіт, у тому числі:

- стандартів підтвердження якості продукції та міжнародних стандартів екологічного маркування (статті 74 і 77 Директиви 2014/24/ЄС);
- вимог і методів визначення вартості закуплених товарів, робіт і послуг в розрахунок їх повного життєвого циклу і додаткових витрат на екологічні, соціальні та технологічні наслідки їх використання (експлуатації) (статті 31, 68, 78-82 Директиви 2014/24/ЄС).

Вітання Севені Шульц, Міністра навколишнього середовища, охорони природи, будівництва та безпеки ядерних реакторів Німеччини з 40 річчям програми екологічного маркування Blue Angel

Звіт про прогрес української програми екологічного маркування та сталих публічних закупівель на GEN AGM – 2018. Звітує – Світлана Берзіна, ВГО «Жива планета»